

Norsk Tannpleierforening
Postboks 446 Sentrum, 0104 Oslo

Helse- og omsorgsdepartementet
Deres referanse: 24/3655

13.03.2025

Høringssvar NOU 2024:18 En universell tannhelsetjeneste

Norsk Tannpleierforening (NTpF) takker for muligheten til å gi innspill til NOU «en universell tannhelsetjeneste – Harmonisering, styrking og utvidet offentlig ansvar». NTpF støtter en universell tannhelsetjeneste som sikrer likeverdig tilgang til tannhelsetjenester for hele befolkningen. NTpF ser et behov for økt offentlig finansiering og engasjement på tannhelsefeltet for å sikre best mulig tannhelsetilbud.

Tann- og munnhelse er svært viktig for den generelle helsen, og kan ikke sees uavhengig av hverandre. Det er avgjørende at alle har rett til og tilgang til nødvendige tannhelsetjenester både for å sikre god forebygging og behandling av sykdom og uhelse.

Paradigmeskifte i tannhelsetjenesten

Det er på tide med et paradigmeskifte i tannhelsetjenesten i Norge. Vi må bort fra behandlingsfokus og prioritere helsefremming og forebygging.

I fremtiden er det behov for å drive utviklingsarbeid, praksisnær forskning og forebygging. **(ref. forslag 18)**

I kapittel 13.5.3, side 211 står det:

«Utvalget mener at tannpleierne i større grad enn i dag bør ha en tydelig rolle i aktivt forebyggende arbeid. Hensikten er å bidra til å redusere behovet for tannbehandling.» Forslaget støttes, og det er nødvendig med flere tannpleiere i tjenesten og i ledende stillinger. Det vil være kostnadseffektivt, og bidra til bedre helse for befolkningen på lang sikt. Med tannpleierkompetanse i ledelsen vil fokus på helsefremming og forebygging få større plass, og man får en mer balansert, effektiv og bærekraftig tannhelsetjeneste.

WHO sin orale helseplan understreker tannpleieres viktige rolle i helsefremming og forebygging. Planen anbefaler forebygging og helhetlig tilnærming til munnhelse, og er i tråd med folkehelseloven. Folkehelseloven understreker at helsetjenestene skal fremme befolkningens helse på tvers av sektorer, og tannpleiere har en nøkkelrolle i dette arbeidet. Derfor er det behov for flere tannpleiere i både privat og offentlig tannhelsetjeneste.

Tannpleierne jobber tverrfaglig og samarbeider med ulike kommunale tjenester. For å forenkle dette arbeidet, er det behov for digitale samhandlingsløsninger mellom tannhelsetjenesten og øvrig helse- og omsorgstjeneste **(ref. forslag 26)**.

Det er behov for nasjonale retningslinjer, råd og veiledere **(ref. forslag 17)** for forebyggende tannhelsearbeid og bedre koordinering av ressurser på området, noe som også er i tråd med folkehelselovens mål om helhetlig helsearbeid.

Personellsammensetning i tjenesten

Det er nødvendig med flere tannpleiere i tannhelsetjenesten. Ifølge SSB sin statistikk over årsverk i tannhelsetjenesten, er forholdstallene tannpleier: tannlege 1:4. NTpF mener at forholdstallet tannpleier: tannlege bør være 2:1, som i Sverige. Vi ser at Sverige er kommet lengre med helsefremming og forebyggende tiltak.

Prosjektoppgaven i Helseledelse av Svetlana Kobets & Fredrik Åman fra 2019 «Endring av profesjonsstrukturen og ressursbruk i tannhelsetjenesten» konkluderer med at det er kostnadseffektivt og nødvendig med flere tannpleiere. Gunnar Bovim, leder i Helsepersonellkommisjonen, argumenterer for flere tannpleiere for å imøtekomme den demografiske utviklingen.

Utdanning og kompetanse

Forslag 34 «Utrede behov for studieplasser for tannhelsepersonell i Norge»

Økt utdanningskapasitet for tannpleiere er nødvendig for å sikre en bærekraftig og effektiv tannhelsetjeneste i Norge. Det vil bidra til bedre ressursutnyttelse, arbeidsdeling, og sikre tilstrekkelig bemanning i tannhelsetjenesten.

NTpF mener det utdannes for mange tannleger i forhold til tannpleiere, jmf. SSB sin statistikk for årsverk i tannhelsetjenesten.

Flere tannpleiere har videreutdanning, master og PhD noe som styrker tannhelsetjenesten sin kompetanse innen helsefremming og forebygging. Dessverre blir ikke denne kompetansen benyttet fullt ut i dagens tannhelsetjeneste.

Tannpleiere i kombinasjonsstillinger

“Forslag 35: styrke arbeidet med sambruk av personell i kommunene, særlig av tannpleiere, ovenfor barn og unge samt grupper med særskilte behov.”

For å styrke kunnskap om munnhelse i helse- og omsorgstjenesten og forbedre samhandlingen mellom tjenestenivåene, må kombinasjonsstillinger for tannpleiere i kommunal sektor etableres og tas i bruk over hele landet. Dette er et behov som er gjeldende uavhengig av fremtidig organisering.

Tannpleiere i tverrfaglige team i kommunene, vil føre til at man får en mer helhetlig ivaretagelse av pasientene, og den demografiske utviklingen vil bli bedre ivaretatt.

Økt samarbeid mellom offentlig og privat tannhelsetjeneste

Det må være tettere samarbeid mellom offentlig og privat tannhelsetjeneste, for å sikre befolkningens behov. Styrket samhandling vil gi bedre ressursbruk og samfunnsøkonomisk gevinst. For å kunne gjennomføre dette er det nødvendig med prisregulering i tjenesten (**ref. forslag 11A**).

Forvaltningsnivå for den offentlige tannhelsetjenesten

NTpF mener forslaget «den harmoniserte modellen» er et uaktuelt alternativ. Flere utredninger og høringer har argumentert og avvist en kommunal organisering av tannhelsetjenesten. Vi mener «den harmoniserte modellen» vil fragmentere og marginalisere tannhelsetjenesten, og føre til større forskjeller i tannhelsetilbud enn i dag.

NTpF vil kommentere følgende forslag:

- **Forslag 37:** NTpF støtter ikke forslag om å innføre lovfestet krav for private tannhelsetilbudene om å søke konsesjon for klinikkdirift.
- **Forslag 5:** NTpF støtter at det må utredes hva som er nødvendig tannregulering for barn og unge, og innføre rett til gratis nødvendig tannregulering for denne gruppen.
- **Forslag 10:** NTpF støtter at frikort for helsetjenester også skal omfatte nødvendige tannhelsetjenester, og at det etableres en egen frikortordning som en overgangsordning.
- **Forslag 11 A:** NTpF støtter at det må innføres prisregulering ved offentlig finansiering av tannhelsetjenester og utrede hvordan en slik regulering bør utformes.
- **Forslag 28:** NTpF støtter at behovet for å styrke tilsynet med tannhelsetjenesten utredes, for å sikre at pasienten får riktig behandling og at overbehandling unngås. Her er det også viktig å sikre at de ansatte har trygge og forutsigbare arbeidsforhold i privat sektor.
- **Forslag 30:** NTpF støtter at det innføres hjemmel for å dele opplysninger om behov for tannhelsetjenester med den offentlige tannhelsetjenesten.
- **Forslag 36:** NTpF støtter at tilsynet med private tilbydere må styrkes for å sikre etterlevelse i henhold til rammene utøvelse av privat virksomhet.

Norsk Tannpleierforening mener det er viktig fremover å prioritere etableringen av et helhetlig kunnskapsgrunnlag og et overordnet system for styring og regulering av tannhelsetjenesten. Det er avgjørende å definere hva som utgjør nødvendig tann- /munnhelsehjelp, akutt tannhelsehjelp og tannregulering, samt å få til helhetlige helsefremmende og forebyggende tiltak sammen med øvrig helsetjeneste for å forbedre helsen i befolkningen.

Med vennlig hilsen

Ann-Elin Instebø, leder
Gry Jakhelln, fagansvarlig
Norsk Tannpleierforening